

Aan de Minister voor Rechtsbescherming
de heer S. Dekker

d.d. 14 februari 2019

Van Prins Bernhard Cultuurfonds
mevrouw A. Esmeijer

Betreft: Consultatie Conceptwetsvoorstel transparantie maatschappelijke organisaties

Geachte heer Dekker,

Graag maken ook wij van de gelegenheid gebruik te reageren op het conceptwetsvoorstel 'transparantie maatschappelijke organisaties' dat vlak voor kerst in consultatie is gegaan.

Ook het Prins Bernhard Cultuurfonds maakt zich ernstige zorgen over de gevolgen van dit voorstel voor het geven vanuit de private partijen. Het voorstel gaat ervan uit dat een donateur, of dat nu een privépersoon is of een instelling, die jaarlijks 15.000 euro of meer doneert aan een goede doelen organisatie, met naam en toenaam openbaar vermeld moet worden.

Het Cultuurfonds draagt sinds 1987 actief bij aan het opbouwen van een geefcultuur in Nederland, onder meer via de zogenaamde CultuurFondsen op Naam. In tegenstelling tot wat de naam doet vermoeden kiezen vele particuliere gevers ervoor dit fonds op naam niet onder eigen naam, maar onder die van een dierbare of onder een fantasienaam in te stellen. Zo is er wel betrokkenheid bij en zichtbaarheid van hun initiatief, maar is het niet herleidbaar. Er zijn inmiddels 470 fondsen actief, met een totaal vermogen van meer dan 170 miljoen. De impact van deze vormen van schenken en nalaten zijn niet te onderschatten.

Wij vrezen dat dit privépersonen zal afschrikken om nog langer grote bedragen te doneren, en mogelijk vele mensen afzien van het instellen van dergelijke fondsen. Hierin worden wij gesteund door onze decennialange ervaring met mensen die 'vanuit hun hart' aanzienlijk bedrag voor het goed doel, in ons geval cultuur, natuur en wetenschap, ter beschikking willen stellen. Ook bereiken ons de laatste dagen berichten van bezorgde gevers die willen weten wat het standpunt van het Cultuurfonds in dezen is. Daarover kunnen wij kort zijn: het voorstel is buitengewoon schadelijk voor hun privacy, hun veiligheid en de geefbereidheid in Nederland. Het recht om 'in stilte' te geven wordt ernstig aangetast. Wij vinden dit onacceptabel en verzoeken u af te zien van dit conceptwetsvoorstel om de volgende redenen:

1. Schadelijk voor privacy, veiligheid en geefbereidheid van donateurs

- Geven is een privéaangelegenheid die anderen niet aangaat. De privacy van donateurs moet worden gerespecteerd. Zij stellen vaak geen prijs op naamsvermelding, sterker nog zij willen graag strikt anoniem blijven. Het publiceren van naam en woonplaats is bovendien ook nog in strijd met de filosofie achter de privacywetgeving die vorig jaar nog is uitgebreid en aangescherpt onder de AVG.
- Als donateurs met een gift groter dan 15.000 euro publiekelijk bekend worden gemaakt, lopen zij het risico ongewenst benaderd te worden (variërend van bedelverzoeken tot diefstal, of ernstiger vormen van bedreiging).
- Dit conceptwetsvoorstel betreft ook de ontvangsten uit nalatenschappen. Publiek bekendmaken van deze nalatenschappen tast ook de privacy van erflaters aan. Het gaat bij een aantal goede doelen om zeer grote bedragen. Waardoor er ook nog sprake kan zijn van vervelende gevolgen voor de directe omgeving van de erflater zoals familie, vrienden, erfgenamen, etc.
- Dit voorstel schrikt donateurs af om nog langer grote bedragen te geven of na te laten en doet afbreuk aan de geefbereidheid van onze bestaande en toekomstige donateurs.
- De mogelijkheid om een ontheffing aan te vragen is een doekje voor het bloeden. Het zorgt voor veel extra administratieve lasten voor onze organisatie en de overheid. Van de mogelijkheid een ontheffing aan te vragen zullen wij steeds gebruik moeten maken. Wij denken dat het systeem bij de overheid dan ook volledig verstopt raakt.
-

2. Onduidelijk welk probleem wordt opgelost en wat de omvang van het probleem is.

- Natuurlijk willen wij dat in onze rechtsstaat ondermijnend gedrag wordt tegengaan. De begrippen: 'Onwenselijke gedragingen' en 'onwenselijke beïnvloeding' worden echter niet nader gedefinieerd en zijn daarmee te breed interpretabel.
- Giften van de ene goede doelen organisatie aan een andere goede doelen organisatie vallen eveneens onder dit wetsvoorstel zonder dat de wetgever onderbouwt wat daarvan het probleem is, of wat daar 'onwenselijk' aan is.
- Organisaties die niet bonafide zijn en kwaad willen, kunnen deze regelgeving gemakkelijk ontwijken en zoeken naar andere wegen (bijvoorbeeld via bedrijven of crypto-currency).

3. Het voorstel is buiten proportie en is 'schieten met een kanon op een mug'

- De grote groep bonafide organisaties lijdt dan onder slechts enkele organisaties waar mogelijk het probleem zit. Daarmee is de maatregel disproportioneel voor onze organisatie en voor de sector en zien wij dit wetsvoorstel als een typisch voorbeeld van 'schieten met een kanon op een mug'.
- Doeltreffend beleid betekent dat de categorie van organisaties die de minister op het oog heeft nauwkeurig omschreven moet worden. Pas dan kunnen doeltreffende maatregelen genomen worden die alleen voor die organisaties gelden.
- De minister zadelt de hele sector op met een onmogelijk uitvoerbaar en handhaafbaar conceptwetsvoorstel met alle negatieve effecten van dien.

4. Er is al afdoende wet- en regelgeving, deze moet alleen gehandhaafd te worden.

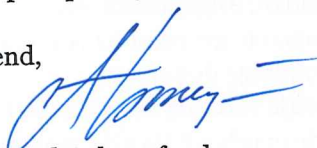
- Voor de bestrijding van rechtsstaat ondermijnend gedrag zijn al voldoende wettelijke instrumenten voorhanden, die doeltreffender zijn zoals het strafrecht, de Wwft, Wft en MOT. Donateurs kunnen geen invloed 'kopen' of 'afdwingen' met hun donaties. Schenken en besluitvorming zijn ook bij het Cultuurfonds op een adequate wijze geborgd. Betrokkenheid bij de bestemming van de gift (bijvoorbeeld voor educatie, muziek of glaskunst) moet in dit verband dan ook niet worden verward met beoordeling en besluitvorming. De ANBI-status met bijbehorende 'checks and balances' waarborgt de onafhankelijke positie van bestuurders.
- Bovenop de ANBI-eisen zijn er in de filantropie diverse vormen van zelfregulering die de transparantie vergroten en malafide gedrag tegengaan, zoals de toetsing aan de FIN Code Goed Bestuur en de CBF-Erkenningregeling.

5. Het voorstel druist in tegen het belang dat de overheid toekent aan goede doelen

- Het conceptwetsvoorstel vloeit voort uit een ambitie in het regeerakkoord. In datzelfde regeerakkoord staat ook dat 'de vele positieve krachten in onze samenleving van burgers, verenigingen en geloofsgenootschappen' ruimte verdienen. En daarmee goede doelen te erkennen als een belangrijk fundament voor maatschappelijke binding en actief burgerschap.
- Het belang dat het kabinet toekent aan de sector blijkt ook uit het faciliterende en stimulerende overheidsbeleid, zoals bijvoorbeeld het handhaven van de giftenaftrek en de verlenging van de Geefwet.
- Het conceptwetsvoorstel is dus volkomen in tegenspraak met wat in het regeerakkoord staat en met ander overheidsbeleid dat een goede werking van goede doelen juist wil bevorderen.

Kortom wij maken ons grote zorgen over de negatieve effecten van dit conceptwetsvoorstel. Wij vinden het onbegrijpelijk dat een overheid die grote waarde toekent aan het werk van goede doelen, dergelijke drempels opwerpt. Wij vinden dit onacceptabel en verzoeken u af te zien van dit conceptwetsvoorstel.

Hoogachtend,

Prins Bernhard Cultuurfonds
Adriana Esmeijer
directeur